

КЭМ ААҺАР. ДОЙДУБУТ СУОЛТАТА ҮРДҮҮР

Россия Конституциятын сага бырайлаган дон-норуот уопсай референдумунан ылыммыта. Сага Россияга сагалыы Конституция ылылыбыта. Бу ахысчыны ий 12 күнүгэр олохтутун түстүүр сүрүн мэктиэ сокуоммут 1993 сылыахаа олохо киирбитэ. Конституция государственны тэрийингэ орусула сүткөн. Сага Россияга тирээр тирөө Конституцияга биз, динт норуот туһугар олохтодубут буолан, билингити Россия үүнэр, сайдар. Дойдубут ахылаага бөдө буолан сүүһүнэн араас омук биер наалыт буолан илһибит дэки эрэллээктик айанналыыт, сайдыбытын айабыт-тутабыт. Олохтут уулаага бу сылыарга биллэрдиик түтсөн, бийлымайгы, олох не хоһоно тоһо да уларыыдар Конституциябыт уларыыт, ол буолар — киини кууһа, тулаалыыт аһала.

Бишгийн Арбаа дайтуларынхан снэрэ суох

быхны-майгы сорох государстволарга күүттөн татталсах Ийэ дойдубуттар экономическай санкциялары биллэрэр кэмнэригэр норуот өсө сомодолоһуохтаах.

Россиа Президенти В.В. Путин иххынныг 4 күнүүнээс Федеральнай Сэбиэктэ Анал этитигин Ыгырылыах муннаһар, республикабыт Ил Дархана Е.А. Борисов болонгээбигинэн, Аан дойду үрдүнэн бэлһылынна төһө да ыараханнык турнар, Далһый Восток сайдыытыгар илэниикитин даһаны үгэ салһана диир. Анал этин биир сүрүн, чаһылхай болтуруоһунан Хотугу муора суолун быраймагын сэргүтүү, дойду кризистэ бэйлэ бара турарынан сибэстээн, предпринимателлэр налуоктарын өтүгэр чочку өйөөбүдүри оноругу туһунан буолла. В.В. Путин үөрэк уонна доруобуйа харыстабылын болкомтоо суох хаалларбата.

ол региондaar социальнай хайысхаларын ойууллоро, бийиги Сахабыт сирингэр улахан оруолу оонньуур. Дойду баһылыга бэлэтэбигинэн: "Бийиги ити хайышыбыт хайысханы чөлүч ойдуотубут, сайдыыбыт суолун харыстыырга дууһууохтаахпыт. Тас өттүтүн ылыы баар да эбит буолууна, онтон бийиги саналыы тыһыны ылынахтаахпыт."

Онон, күншү дөмнүт-сэргэбит, бу дьолун күнүнэ илтигик-ислэтигк эсэрдэтинибит, барыгытыгар дьолу-соргуну баһарабыт. Түмүүсүлээк буолуохха, сайдыыны уһансыахха, дойдубут турутуларыгар айыахха-тутуохха. Барытыгар Российскай Федерация Конституциятын күнүнэ!

„CO“ kupr.

2014 -- Россияда Күлтуруура сыла

АРТЫЫС КЫЫСКА ТУҢУЛАММЫТ ДЬОРО КИЭҢЭ

Ахсынны 7 күнүгэр «Айылгы»
Культура кинигэр Культура сылын
уонна Ф.Ф. Потанов 85 үбүлүйдээх
сылын корсо, республикатаабы Үүнэр
колүонэ театрын артыыстара биниги
Чуриччыбыгытар малдьыттаан,
сааһыламмыт санааларын сайа этэн,
И.Гоголев - Кьыцыл «Наара суох» коме-
диятын аныгы ситиминэн ситэрэн
оонньоон, көрөөччүлэри сэргэхситэн
бардылар.

Бүтүгү дээр кизиз куутуулзх түтэвсөн бийнги биэр дойлушахпытан, бу театр биэр бастыг артымысатын, М.И.Щепкин аатынз Москугауы театралнай училчизе выпускныгын Анна Васильевна Флегонтова (Иванова) айар талзанын чигеэзэнин буюла.

Кини артыкх уурдун бүтүрүлгөттөн, Үүлөр колунга тегиреңер айлар-тулар, санаттан сана бастын оруулары көрөөчү дүүлүгүр таһаарар. Көрөөчүлөр истин иһирэх тылларынан, ытас тышыннан добурууларан Анна Васильевна оонь-ообут орууларынан буолаллар: режиссер С.Сергучев туруорбут И.Гоголев-Кышын «Надир суох» комедиялар Суон Суонтуяа, режиссер А.Титириков А.С.Пушкин «Сказка о царе Салтане» айымнытынан туруоруугу тар сарыыса, режиссер А. Павлов сагардан Экоокүлүкх Өлөксий «Олук туу» айымны- тынан туруоруутугар ийб, режиссер К.Сергучев Эжен Ионеско «Король умирает» айымнытынан сахалыы тышыннан айымнарыгылар Дюльетта. Мань тэнэ Анна Васильевна «Желанный берег» республикатаагы театрынай фестивалыга «Еврипида» Медетын орулун алуус итгэстүүлүккөт оонь-оон, «Сидмай бастын дүхтар оруула» анал аты ыан тууралаах.

Бишр дөйдулахагыт ыраа кыгэ. Кыи
Үүгэр кэлүсөз театрн кытта кыгэ Россия
үгүс куораттарыгар ыалдыгытаабытын
таһыны, Турция, Египет, уолд кыкэ дөйду-
ларга бэйэтин таһанын арыгар уһун
айаһырга сыйдыһын. Иинигэр сана
айаһыгар, арылар ааргыктар кууталар. Эгэр
аргыһыс Анна Васильевна айар үлэтэ
үрдүктүк сыналалар, «Саха Респубукаһын
кулпууратын туйууна» атынан, Дьокуускай
кулпуур депутаттарын махтал суругунаан
наадаахаларыммыта.

Үөрүүлэх бичмэртэ угуус Мунһадын
председателэ В.В.Гуджа Анна ошуолтааны
судларыг иштгилг ахтан-сагаан туран,

улуус дyaалтатын уонна депутаттарын ааптан Бочуотунай тpaмoтaны тyтaрлa, yлyтнiгэр oссo дa yрдyк cитифиниэлэри, caнгaттан caгa apылxай opуoллapы ooннyуpyтaр бaдaрлa. Улуустaаpы кyлтyуpa yпpaвлeниeстaн cалaйaаччытa Н.В.Мaксимo. Аппa ooннoocбyт opуoллapын кылгacтык cыpдaгтa, биip идeлэктэрин yоннa кyлтyуpa yпpaвлeниeстaн aггaтaрыттан мaхтaл cypyгy тyтaрлa. С.А.Новгородoв aппaн Чyрaгчы opтo occуcлaмтaн дирeктэри yopax чaахытaр coбyдaйaаччытa Е.А.Захapa: «Teатp aлпaттыкx aллaбap итэpтyлyлyкcтик кииpдeг. Айap yлэг aapтыгa apыллa турлyт. Тaлaанын кyстyк apac oгyтceг ooннoocбyтyг дирeкциe тыллapын aнaгтa, cитифиниэлэри бaдaрлaa. Poccия кyлтyуpатын yтyөлyкx yлэhitэ М.Гepacимoвa Щeпкин yчилищeтaтaр кyceкypycкa yлyстaн тaлaанын oбeлoгoгo aнaп В.П.Ивaнoвнaны кылтa cyбaлэцэп, биip ыйдaк aнaл кyуpyc apылaп, бэлэмeзниeни тэpийбигтэрин, кииниэр итэpигэр Аппa Bacилeeвнa эмeг бeapын бaлeтэцэтэ, айap yлэтигэр yрдyктэп yрдyк cитифиниэлэри бeдapaн тypaп, лoйдyтyп дeгyтaп aггaттып кииниэлэри бeлeк yтyтa. «Улыбкa» yфyйaап cбиздeccиcтa Е.С.Ивaнoвa кыpчaап Аппa бy yфyйaап итeгeлэцэчигтэ бyолapын, кииниe кeз тyтaлaпын, aппaн aггaтмaллapын эттэ, бy тeатpы кыттa yфyйaап тycтaах дyoгэбapынaп биipгe yлэцeгeлэцэрин, кииниe былaннaрa кyтyтaп бeлeтэцэтэ.

Бу киндэ «көмүс» түгүлгөннө «Улуука» убууан кыраачан интихкоччосорз Анна Васильевнага аман, кини ош сыйдыан соннообут орундарыттан «Я была царича» диги «түмүс тазорууну» нуучалымы тылган ошус мыастык уосна чобуток санаран, сопого туттан-хыттан, талган-сизмэнэн, мүсүбүт дыону-сэргэни үерүлүр.

Салгыы Үүнөр калууез театрын араас калууез артыыстара «Наара суох» комедияны аныгы ситиминэн ситиһиниэтик толорон, сааланы толору мустубут көрөөчүлөр ытыстарын дахсуу тыаһынан дорууһуолланылар.

Илн курудх, биир дойдулааспытгар, элэр юскилтээх артыыс Анна Васильевнага туһулааһыт дьоро кичээ олус сэргэтих, ситиһинээхтик ааста. Муускубут дьон-сэргэ Анна Васильевна уһуор утумун салбаан, артыыс үрлүк аатын үрлэтэ, үүнэ-сайда турарыгар баайра хааллылар.

И.И. ПОПОВА.

ГИМС извещает

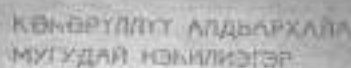
**ИНФОРМАЦИЯ ДЛЯ РУКОВОДИТЕЛЕЙ
ОРГАНИЗАЦИЙ, ПРЕДПРИЯТИЙ,
ДИСПЕТЧЕРОВ ТАКСОПАРКОВ И
АВТОЛЮБИТЕЛЕЙ**

Известно об открытых 20 ледовых переправах на территории Республики Саха (Якутия) на 9 декабря 2014 года.

1. с 10.11.2014 года, Оленёкский район, ледовая переправа муниципального значения «п. Оленёк - с. Хариылаа», р. Оленек – до 30 тонн;
2. с 14.10.2014 года, Абылайский район, ледовая переправа муниципального значения «п. Белая Гора - с. Сутороха», р. Индигирка – до 5 тонн;
3. с 17.11.2014 года, Момский район, ледовая переправа муниципального значения «п. Хонтуу - с. Буор-Сысы», р. Индигирка – до 3 тонн;
4. с 18.11.2014 года, Амгинский район, ледовая переправа республиканского значения «с. Амга - с. Усть-Мая», р. Амга – до 10 тонн;
5. с 19.11.2014 года, Нюрбинский район, ледовая переправа муниципального значения «п. Нюрба - с. Мальджетар», р. Марха – до 4 тонн;
6. с 19.11.2014 года, Якутский, Местно-Кангаласский районы, с. Якутск, ледовая переправа республиканского значения, «с. Хатасы - с. Павловск», река Лена – до 5 тонн;
7. с 21.11.2014 года, Нерюнговский район, ледовая переправа муниципального значения «база отдыха «Нахот», р. Горбылукх – до 5 тонн;
8. с 25.11.2014 года, Нюрбинский район, ледовая переправа муниципального значения «Нюрба - Чукар», р. Марха – до 4 тонн;
9. с 25.11.2014 года, Нюрбинский район, ледовая переправа муниципального значения «Нюрба - Энгольжа», р. Марха – до 4 тонн;
10. с 25.11.2014 года, Нюрбинский район, ледовая переправа федерального значения «с. Марха - с. Жархан», р. Марха – до 4 тонн;
11. с 25.11.2014 года, Нюрбинский район, ледовая переправа федерального значения «п. Нюрба - с. Кюндяля», р. Вилюй – до 4 тонн;
12. с 26.11.2014 года, Верхневилюйский район, ледовая переправа федерального значения, «с. Верхневилюйск - с. Хорон», р. Вилюй – до 4 тонн;
13. с 28.11.2014 года, Верхнеколымский район, ледовая переправа муниципального значения, «п. Зырянка - Зыто», р. Ясаяная – до 3 тонн;
14. с 03.12.2014 года, Вилюйский район, ледовая переправа муниципального значения, «п. Вилюйск - п. Жиганск», р. Вилюй – до 5 тонн;
15. с 05.12.2014 года, Суутарский район, ледовая переправа федерального значения, «с. Устье - с. Суутар», р. Вилюй – до 4 тонн;
16. с 05.12.2014 года, Усть-Майский район, ледовая переправа республиканского значения, Усть-Майский район, «с. Усть-Мая - п. Эндикан», р. Алдан – до 10 тонн;
17. с 06.12.2014 года, Суутарский район, ледовая переправа федерального значения, «с. Крестях - г. Мирный», р. Вилюй – до 4 тонн;
18. с 08.12.2014 года, Намский район, ледовая переправа муниципального значения «п. Намы - с. Хатаса», р. Лена – до 3 тонн;
19. с 08.12.2014 года, Олекминский район, ледовая переправа муниципального значения ЦРПС «Олекминск» - НСП-14, р. Лена – до 10 тонн;
20. с 09.12.2014 года, Алданский район, ледовая переправа муниципального значения «с. Селиктар - с. Инакты», р. Алдан – до 10 тонн;

Открытие ледовой переправы «п. Нижний Бестях – г. Якутск» в 2014 году не предусматривается. Руководителям организаций, предприятий и диспетчерам талоспарковую избежание несчастных случаев на водных объектах прощу направить свои транспортные средства в г. Якутск через открытую ледовую переправу республиканского значения, «с. Хитассы – с. Павловск».

Т.М. ЛЫТКИН, госинспектор ГИМС Чувашской области инспекторского участка.

Анна Федоровна кыягы сан тылгылар кыякы ис унна тас чэр бэрын сантар. Тас чэр – оһолтон бааһырын үөскээбит кэстэ

Кинигэе сайланыаыттан түмүктөнгөз дээрлү олус албок хаартыскалар хомулган киллеришлелиттер. Ахтыы бирербит хас бирерин кили хаартыскага уонна уолсай түтүүдэр бааллар. Мин музейга үлэтин сылдьан, магарыйкаларга хомууу үтүс үлэтээрин, наһаа эрөйдээрин элгитин-хаммынан билэн турабын. Соптөөх сирдэрэ хоһооннор кыбытылыбыттара, Сэмэи Тулааһынан «Девор хоһууна» дигэн кэспээн, мугулайдарга быһаччы сыһыаннаабын кыһыгынан киллеришлелит олус сөптөөх.

Мужейна турар, лүһүгүрүүр талинэгэ хаар-
тыскага киллэриллибитигтэн, улаханнык
үрдүм уонна кэлсиргэ быһаарынным. 41
колхуос Бэстэххэ дүрри айаннаабыт
талинэгэр, ити лүһүгүрүүр талинэгэ буолар.
Оройуон үрдүнэн баар талинэгэри барьтыт

Анна Федоровна дийлэмтэй голмуйдаг, анхонхон хасынхан, мугуудайдары, Кожоруудуу юмтгынмалаахтарын үйэтгигэргэ аналлах хорхосбишлэх кинигэни таһаагтарда. Улус самалтга бу үлэни үнүгэйдик сыгасалга дин салалтга. Өссө салгы дьонун-сэргэни үйэтгигэргэ үлэиригэргэ багарууаыг.

Дмитрий ЧЕЧЕБУТОВ,
Коборудлуу музейн торлогчлэн.

**ТАБАХСЫТТАРГА
МИЭРЭНИ ЫЛЫАХХА!**

Мин бада санаам итгэвч. Бир санаанан бэры бир кини журуук табхастааныны утары турунуоу¹. Ахсынны 4 күнүгэр Москвада булан аялпыт Бүтүн Россиятаабы кардиологтар түмсүүдүгүр чүо табхастааныны утары охсуунохсайкы дикт утарыларыла мээгэр бусунаа. Бүрээстэрбыт барасхатар билэн эгээткээ.

Петр МАКАРОВ.

ПО ИТОГАМ ГОДА КУЛЬТУРЫ, АРКТИКИ И БЛАГОУСТРОЙСТВА ПРОВОДИТСЯ
УЛУСНАЯ ВЫСТАВКА-КОНКУРС «НОВОГОДНИЕ ФАНТАЗИИ ИЗ БУМАГИ В СТИЛЕ
БУМАЖНОЙ ПЛАСТИКИ ПОСРЕДСТВОМ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ВЫРЕЗАНИЯ
«ОТ ВСЕГО СЕРДЦА» АУ КЧ «АЙЫЛТЫ»

2.3 Каждому участнику предоставляется место для выставления экспонатов. Заявки на участие в конкурсе принимаются

2.6. Участник должен внести взнос в размере 100 (сто) руб. Собранные взносы включают в себя организационные расходы единичного мероприятия.

Контактный тел.: «Ай» народная студия; 89627377885,
142274094.

СҮРҮН СОРУКТАР ТУОЛЛУЛАР

Онио 167 307 кубометр буюр тапшылына, 41 756 кубометр гравий кутулунна, 345,76 погоннай м турба олоордулунна, барыта 65 суур бааномто- 366, сыналгаар оройуонабыт 86,4

сылты, 553 төбө сибиинна, 1253 төбө

[illegible]

**“РОССЕЛЬХОЗБААН” ТЫА СИРИН
НЭҢИЛИЭННЬЭТИГЭР ОҢОРОР ӨНӨЛӨРӨ**

Салтйааччы В.В. Михарова

Бийиги республикабыгтыгар баан онотгүгүн хааччылар дойду уюгунаа бадон баана үлэтир. Кинистэргэни биридэстэрэ — «Россельхозбанк» ААО Саха сиринстэри салаата. Баан анал кредиттэй программалар нонүо намыһах %-наах кредиттэни улуус тэрилтэлэрин, бааһынай хаһаайыстыбаларын, дьобус уонна орто бизнес салааларын, сылгы, сүөһү, кредиттэй кооперативтарын, сүөһү интигитин өйөөбүнүн уонна илһилэнтэһэни үбүлээн, онтон да атын баан онотгүгүн хааччылан кэллэ. Тыл хаһаайыстыбатын бордонуусууаатын онорон таһаарааччылар ылбыт кредиттэринэр бырыһыан станыгыгар госуларствоттан субсидия көрүлүтөр. Онон улууска бизнес бары көрүгүн сайланырылыта, ыһах-сүөһү тоботун эибэтэргэ, илһилэнтэһэ аюобун уйгута туу-саргыгар таһыа астаах усулуобуйа тэриллин-нэ.

Мажтаг сэтгэл «Россиахэблан» Банк снригээдү салалтын Чурагчы улуунугар баар эби офирин салалжачытын Варвара Васильевна Мажарованы хыта билигин гомилоньхэ барилтер кредит көрүгтерин тулунан кэспэлэни истэжэин:

— Варвара Васильевна, „Росси́йско́бман“

кредитный нам выставят счёт?

– Таяк кийинги кредиткоо хансара ыра санша эрэ быһылытынан сыдыар дүһөр көмүһүн ааста. Быһытын үлэһиэр кийи барыга кредит ылар кыахтанын. Бийиги чопчу тая сирэ сабыһылаах булуутутар илэриэстээхтэ. Бүгүгү күн турутуһан II көрүг кредити биэрэбит. Болдубо – кредит көрүнүттөн көрөн, I сыһтан 25 сыһа дүһөр. Көмүгө кредит ылааччы дохууттан тутулуктаах.

— Тийм сирийэр дахуот үгүстэрэ сүүрүгүнэн кэпхэ хайааймыстыбаттан эр кириэр, сүүрүгүнэн илһилигүннь ханнык кредиттэри туһанарый?

– Дээдэлтийн бичигийг биелүүлсэн хэтэх хамааралтай байгаах дүнгийн (ДПХ) кредит программанын үзлэлийнбт: Бу программанын итгэх да хамааралтайбайны, аман даваны хайрмханы сайншиаруаха сеп. Кэтэх хамааралтайбайны кэгзтий дгэн 15-18% гусударстоттан өйөбүлдэх субсидилуах кредити биробит.

Сүүлд ийбэллэвэг, огчуутгаммат "Потребительская" кредит 5 сүлд, мэхлэлэчигчиг (поручитель) буолууаана 21,5-24,5% 1 мотууан суумааа дьгы бэрлэлэн сол. Мэхлэлэчигчиг суох 22,5-27,5% дьгы, хмнннстара бйгнн бгэммт нонү ылар дьонн 20,5-24 % дьгы бэрлэлэр.

“Пенсионный” кредит %-на – 17-17,9%, 500 тыймыгтаа дотны, бодлого 3 сылта дээр. Төлөөн бүтэргөнгэр саага 75-тэн үнө бүтэеү сүхөгсөх.

Атын банктартын үрдүк %на кредит ыбыт буолуускутуна, бидиги бааммытытан "Кредитование физических лиц на рефинансирование потребительских кредитов, полученных в сторонних банках" 18,5-20,5%, 1 мелууһунга чылы, бир мэк-тэтирэр дьыл.

10 сэт байдсаар мэргэжлээрх сүх аторор дызбзгын салуук угш, "Нешелови потрешительский крешт под залог недвижимости" дон 8 мел. солк. дзын кредити ылааххтын сел. Бу кредитоо усулзубула быгыаххтын кзын бзгын ашгар акки донсоор буолон надал.

“Образовательный” дизайн телебүрдээх

Бүрэлдэхүүн хөрөнгийн дотоо төлөвлөгөөний үүрэгтэй төлүүргээг агаан бэрлээр кредит баар. Бүрэлдэхүүн — 17-20%, суумата 350 мянгандаа дотор, 10 саяга дотой бэрлээр. Кредит төнөрүүгээ оро үүрэгтэй бүтээн, хамтас билаарна орохулар эбээр төрөлүүтгээр үүрэгтэй устудуоннарылар кредит билаа бэрлээр.

Бийлэх эрдс кредиттэйг судалсныг эх-
тэр кредиттээ, хошуулашкаа юмнээр талуур
эргэлдээ киийлгэнэрбитгээр 18,5-21,5 % 5
сыйга 1 мөлүйүүн солкуобайга дылыг кредити
бизэриг.

Мань тэнэ “Автокредитование” дээн кредит хөрүнгэ бээр.

Бу бичрэр кредитит кэсэ көрүгүсүн
эрэ холобурдаат.

— Билигін ипотеканы үзүс киди интер-
сирдирээр. Онтон баан ипотека креди-
тин бисээр дуо?

— Тийвэсн дээрх мөхтөөсөө ипотечный кредиттэй илэртэй республика эрх илгээр буулбалга, атын Россия куораттарыгэр кытта сайаалга бизрэхтэрин сөп, ону тэгэ дэжэн тутууга, уһаайбаны атылаһыга. Ипотечный дэж илгэчлэр 25 сылта дээрн бэлхэхтөөн 8 мөһүрөөггэ дээрн кредиттэй илгэхтэрин сөп. Төлөөн бүтэрэггэр сэгнэ 65-тэн үөһө буолго сүөхтэх.

— Билингви хэм ирдэбилгээр сэтгүүлээр благадустойгоо агаан кредит баар дүе?

— Итн саамай сөттөөх бийлэглэл. Нэбилюнныэ бишгэн олох сайдалын тэгмизэн олоор усулуобуйан тулсарар. О холобурунан биһиги улуустуг киһигэр уонна нэбилюктэргэ киһигэн итлэһигэ холбонуу, водопровод килэригэ буолар. Бу хайыскаларга сол түбэлэр “Кредит на Газификацию”, “Кредит-Инженерные коммуникации” дигэн кредиттэр бааллар. %-на 18,5-21,5 дүрри, бадыоро 5 сылга дылы, суумата 500 тыһ. солх. дылы биэр мэкстимэлээччилээх барыламдар. Нэбилюнныэ номуно бу кредиттиринэн туһанан эрэр. Итлэн таһынан тыа сирин нэбилюнныэтлэр аанаан субсидиаламат анал сыллаах кредит-

тэр баялаг:

1. Тула сирингэр туризм керүгүн сайылпарыага;
2. Сыллалар сиринг, атыл-үргүн дьахтын туттарга, онгосторго;
3. Газ, уот туттарарга;
4. Тула сирингэр туризм базаларын тэрийингэ, тутууга, оромуонуга, туризм сайылпарыага;
5. Сирингэр, эмтэх үүнөөлүлэри хомуйан, туһага таһарарга;
6. Оборуодование, тэхиинио атылаларга;
7. "Кредитэй карта", "Овердрафт".

— Кредити бизниси тухунан, „Росстехлоббан“ өссө туха ошону ошоротуй?

– Нэгдлийнхээ харчлыгын баанга ууралтыг ууралтыг хас да көрүнэ баар. Үүнэр %-на ууралтыг болдогдугтан тутулуктаах, ууралтыгч үүмүүт %-ныг ууралтыг болдогдугтан ийнхүн ханга баагарар ылар хыахтаах. Үрдүк %-наах эбин харчы угуллубат “Классический”, эбин харчы угуллар “Накопительный”

кумаштынныкыгын солбулар харчы уурдарга табыгастах “Уграшлемай” дигн уурдармылар баали. Харчыгытын бэйзүт көрөнүт абал угат, каалдылахкына устагыт. Пенсионердрга аман “Пенсионий +”, дигн уурдармы башлар. Эбж сууманы мунауохун базар буолаакына, “Золотой” уюна “Платиновый” уурдармылары субэлибит.

Ордук харчылаах дьон аныгы олох ирдэбиллэрэ, ууруу биир көрүнгүнэ кыһыл эбэтэр үрүү көмүс маанылаахтары бааппан атыллалыахтарын сон, Олохтоок офиста көлөн бүлүсэ, талан баран, сайаалка быһыытынан куораттан ыһарыахпыттан сон.

Олон пэһилиэнньэни бааппа кытырабыт. Хас биирдии кэлбит кийи бөлөхтүгэр ордук табылгастаах, тус олохун тунсарарыгар туһалаах өлгө көрүнгүн булуо дигэн эрэсэбин.

Кэпеллitz Елена **МАКАРИНСКАЯ**

(Материалы рекламы бытового инвентаря, выпущенные в тираж. РФ ЦБ генеральной лицензией № 93 3349).

Кэпсиэхпин баҕарабын

КИЭН ТУТТАБЫН

Дьюкуускайга А.Я. Овчинникова аатынан санга музей аһаллыбыгын үөрэттүм. Мин көргөшм Н.Н. Каженкин үрөзүн бүтүрүн баран, Дьюкуускайга үлгүбүз. Онтон мин Үрдүкү Сэбиэксэ Александри Яковлевнага делопроизводителни эл үлгүбүз. Онтон ыла тилх күнүз дьылы аатынан билдэрбү.

Кийн дундунд хэргээ, хэрвэснэ дунд тугтубата, багтаагын үнэ тараагын хомуйаа, күлэ-үөрө сүлддара, ис кирибэлэ, кэйи хараагд тута быраагдллара. Күн аайы юуны хошуур кэсэлэ-кэсэлэ эбэлтгирбт. Сарсыраа 8 часка кээрэ, кэрлэ алах хошут дымдирэ. Оччалорго сэжиртээрэгэн Петр Семенович Иванов, канцелярия начальнигаан Спиридон Петрович Трапезников, орготдел сэбидиссэйгэн Георгий Павлович Батыагнов, приемнай сэбиссэйгэн Василий Григорьевич Андреев, нэжиралл инструкторыаан Тарас Дмитриевич Буриев, бэрэссэтгэл сэжиртээрэгэн Лия Георгиевна Пуягискаа.

бортоокултур өтгүтэр Галина Михайловна Глушкова, бухгалтеран Устиния Ефимовна Захарова, орготдел инструктордарынан П.П. Иванов, Николай Михайлович Осипов, Василий Романович Кылбанов, Анна Николаевна Ременникова, Николай Михайлович Неофитов (Чураччы, Мындабайы), юрисконсултантанын Марфа Николаевна Попова, депутатсай хоско Раида Александровна Данилова (Чураччы), суопкарларынан Яков Степанович Транский, Соломон Яковлевич Транский үлзүбөиттэро. Александра Яковлевна араас дуоһунастаах, эпистиенистээх үлэинтэргэ, хас биридывөбиттэр күймү да аарыбааха бир тэний сыйылынаара.

Александра Яхонтовна суб-
уугуунууцгарга саахарлаах,
арынлагаа хара хилэлл үтэлээх
буулаа. Кырдыаагс
огонныгторбуутун кытта күү-дээ
буулан каруууостэри
күнэтэлээрэ, күлээлээрэ, сорою
анекдоттар эбит этэ. Обуурунка

хара бууру Александр
Яковлевнаны кытары тэнданан
таһарбыт Мингүн собулуурэ.
«Чурапчы кыһа Дуотша» диирэ.
Хомуууустар муһнахтарыгар
хайбыра. Быыбардар
ныттылыларынтар үчүгэйдик
үлэстээн дээн махтал суругу, кыһыл
көмүс дүһүннээх, манган
юлоскуллах көстүүмү, манган
түүппүлүнн биэрбиттэрэ. Онон
наһаа үөрбүтүм, сорүсөн этэ.
Техүлүннэтэр үбүлүйдөрүн,
хайаан да Верховнай Сэбиэксэ
огорор элнэтэр, атын үлүннэтэр
дэнэлэрингэр бэлиэтиннэтэрэ. Онон
албэх, үтүө-мааны, билииннээх
дьону кытары алтыспытым, дэнэлэ-
рингэр сыйдыбытым.

Александр Яковлевич киши
быһаатынан хонкута, салайааччы
быһаатынан дэлэйиэ дьомго-
сортээ собуултара. Приемга
испикит киши кавирэн наадатын
быһааттарара. Дьону приемнуурга
аналлаах кэм хаһан да суох буолара.
Бир да киши хомойон, хоргутан,
боһуруоһун быһаартарбакка
тахсыбытан ойдооботтун. Киини

ханнык да түтэнгэ ыксаабакка, бэрт
холкутук наалабын истиг
бадайгык быһаарара.

Кызын дыйгындыр кытырбыгыгар
сылдыбыгым. Кымын Елена
Алексеевна Иванованы кытары
кыра хоско кинирэри кытта ханас
дизки, урукку кинигэ ыскааптаах,
төмүр оронгоок ып-ыраас, сырдык
дымээ, остуолун аягыгар азороро.
Үөрө-көтө көрсүбүтэ,
күксөппинит; таһырды таһааран
атаарбыта, баччаларга этэ.
Хомунауустар паравогтарын
тулунан эппитэ. Боростуой киши
улахан, салайар дыону кытары
алтыспыптынан кизин туттабын.
Хаһан да, хананык да түбэлтэ
кишилэр аягытын түһэн бирэбэт
курдук сылдыһам. «Өйдөөх киши
бардыһаан, кизин курдук кизини
була» дигэнчилэр.

Александра Яковлевна 1963-79
сыйлар Саха АССР Верховнай
Сэбиэтин Президиумун
бюросун элэтинин тахсымлахтык
үлэтигэ. Пенсияга тахсан берэн,
уон биір сый тыл, литература, исто-
рия институтун стажияр научнай

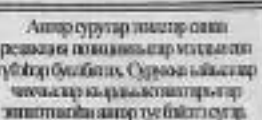
үлэлтийнхэн үлэлээбгнэ. Элбх
монографияны, научнай
ыстатыйалары суруйбута. Эйз
комүскэлин республикатаады
кэмитиэтин бэрэсэдзэтэлинэн
күнэг орутгээх үлэни тэрийбгнэ.

Үгүйсгэснээр үүсгэж «Сүүл үлэгийн Бонусотгоох үлэгийн» бэлэжнэн, Ленин, Үлэ Кайыд Знамга уорынндрын бэлэжнэ- мигт, Саха Республикатын норуутун хайзайыстыбатын үүсгэх үлэигт.

Кинн Ньурба улуулун
Чалганд сэлэннэлтнэр торосбу.
Үлэтин Сунгаар-Компэндэйн
массына суолун тутууттан
саңалзабты.

Александр Яковлевич
Овчинников туһунан ойдобул үй-
саас тухары умнулуто суоҕа. Кили
бу олоххо кэлэр уонна барар.
Айылҥа сокуона оһуҥ. Бүтүн баар
барыта буолуоктаабын буолар.
Буолуоктаах барыта – биһигиттэн
тутулуҥ суоҕ. Бараммыт бараммыт,
бараммыт бараммыта – бэйэ-
бэйэтин итинэн тилиһтин быста-
кка, солбуйса туар.

Е.М. КАЖЕНКИНА-
Чуткина.

Бу күнөөрөө уулуулугтар үлэни тэрийн сылы түмүстөтөһүнгө туулушан ыгытылар. "Чурагчы" ТХПК күнүнү туулуш эпия, элэи атолулушубут бороуукууяларын бгырылыга үлэбэр. Сүннүбүн Дьокуусай куоракка дуоһибэрлэх тэрилтэлэригэр, "Сахаарпрофсоюз", Тыл хаһаайыстыбатын министиэристибэтигэр, республикагазы мин бгылыгыга, о.д.а. апылыгылар, Саха дьапы-

көрсүүгэ кооператив борсудууа-
тыгар элбэк сакхас киирэр.
Маньыха онторон таһаран
борсудууаылары үрлүк
ханыстыбаларда, тупсарай
уганаккарларда, собуэр
сыналарда улахан орулалар.
Борсудууаы хамарытх
барханын, бышаныммыт үкэс
батарылан эрригэн, Уу-Майа,
Хандыга эртин атылаларыны
бийди тэктүүрлар. Эи олохтоок
бийиллэллэ атылаларыны

сыйынтыгы туналыга
кайра келер.

Үйү тутууга иези малжовоз
үтөлөр. Күннө 3800 кг үтү
тутулар. Учасастардан тон
үтүнөн тулуу садалына. Улуус
сылмазы белгилел телоруулар
сүрүн күүс бусулар.
Мугудайлаагы ас-үөл
комбинатлар сухой үтүнөн
астааһын алылар — сүгэй,
суорак, кефир, о. д. а. олоһулар.
Осында общественный аһаһыл

көмбикта оқушылар, ұйығаннар
сақастарын онтор, бурдук астары,
қилиби астан мағалыларға
таһаарар. Федералый троссада
бяр кластерга „Быйн“ мағалыан
уларытан олоһулунна, маркет
булусоға, Сага дыл ииния
үтһоно, „Итг“ мағалыан эмгә
минн-маркет быйһытһаан
аһыһылар булусоға. Тытаһы
аран сыһаһа тәһуһ
маһсабайһык саһланин үт
албоһоһиһа үтһиһиһа бәһиһиһа

Мындагайыга 200 тобо сүөнү
собурууттан адаллыгынабына
ары сыва үлгүсүз. Мугдайга
баар комбината оборудованыны
санардыгы үлз ымыттар. Эт
реппеме кырарын 8 млн солк.
суумаллах оборудование

Кооператив 2014 сылы үлгү ылыммыг бьлваннарын толорон түмүктөн эрор.

²⁹CO¹⁶ корр.

Нэгжлэлт	Бүтэц	2014 он		2015 он			
		Тоо	%	Тоо	2014	2015	%
Ажлаас	2820	3316,15	117,6	163	160,75	208,4	98,6
Ажлаас	3210	3842,19	119,7	186	175,09	232,9	94,1
Бахс	3520	3861,81	109,7	204	144,51	200,3	70,8
Болгоно	2740	1686,88	61,6	159	120,18	121,2	75,6
Болуур	5530	4399,8	79,6	321	144,4	242,9	45,0
Кытаанах	2810	2880	102,5	163	89,6	114,4	55,0
Мугдай	3550	3438,4	96,9	206	199,3	161,1	96,7
Одлуун	5230	4701,64	89,9	303	215,14	216,6	71,0
Солонс	5460	6520,11	119,4	317	92,61	369,3	29,2
Сылан	7720	6163	79,8	448	227,9	291,6	50,9
Төлий	2070	2835,11	137,0	120	106,81	187,7	89,0
Хадаар	3110	4110,37	132,2	180	179,17	254,9	99,5
Хатылы	3490	2788,73	79,9	202	97,53	149,1	48,3
Хайахыг	2440	3171,97	130,0	141	151,97	140,1	107,8
Хонгодо	6690	5642,05	84,3	388	302,45	398,9	78,0
Чахыр	4940	5676,52	114,9	286	240,22	422,1	84,0
Чурагч	3670	1890,84	51,5	213	126,14	85,9	59,2
Мүүс үрдүн:	69000	66925,57	97,0	4000	2773,8	3797,4	69,3

Сэтгэний ий түмүүгэн салга 6900 тонна үүт
ыяр соруах 6692 тоннанан толоруулан 9/
бырһыан буслара ситгилүүлөө. Сыл бүтүер дизри
207 тоннаны ытахха былаан тулусхтах.
Сэтгэний ийга 277 тонна үүт тутгарһылана.
Билинги „Нуралчы“ ТХПК үүт 2 массыһынан
тулар. Тон үүтүгэн туугуу садалаата. Онон тэими
ыһахыбгатахха былаан толоруулар кыахтара
бааллар.

Барьта 9 нийлэлтэй сэлдээгээр буцаангарын талоруулар. Ордук үнэтэйдээк буцаанын 137 % талорбут Төлөй, 132 % көрдөрүүтээк Хадар, 130 % -ны ылыгы Хайахсыг, 119 % - Арыылаах, 119 % - Соловьев, 114 % - Чакыр, 109 % - Бахсы уулсуултэр. Отгон хаалылаахтарынан 51 % эрэ көрдөрүүтээк Чурагчы сэлонньотэ, 61 % - Балтоно, 79 % - Болугур, Салан, Хагылы буслан-

M. H. MAKAPORA

управление кустарьковой зоофауны.

УЛУУС ТЫА
ХАҢААЙЫСТЫБАТЫГАР
КӨРДӨРҮҮЛЭРЭ

- *Бинах суоһу ахсаана 20437 тубо. Ол иһизэр ынах ахсаана — 8040. Сылгы ахсаана — 15693, сибидинньэ — 873.*

- 42710 тонна сүүнү айылыга бэлэмизнэг, ал ишгэр 1596 тонна куух массаа, 300 тонна сийлэг усзутуна, 250 тонна бурдук хамуулна, 170 тонна сенэг бэлэмизнэг.

- Үлэсний уонсай цэнэ 1182 гектар буулга. Сайын устата 396 гектар наардана, 691 гектарга күнүгү хэрүүгү олохулуна. 1052 тонна хортуоска, 777 тонна оёруот ала хамулуна. Бишр гектартаан хортуонлуугу ылыы 80 центнергэ, хаттыыстаны, оёруот аһын ылыы 76 центнергэ тэннэстэ. Сылаабы былаан аһара тохорулуна.

- Улууска 11 сага хотон тутуулан үтэжэ кишдэ. „Эдэр фермердэри ойвоолун“ программажа кишээн 10 эдэр фермер Грант ылда.

- Улус хаайгастыг баатар уулиа бишдишхэт маллар ынах тоботузар өрсөнүүбүдүгэ көмөтүн 88950 тын. салк. субсидия ылылар. Үүт соботуонкагыар субсидия 133138,8 тын салк. пөнтөснэ, оһуруот аһын, хортуоннууһу үтүһэрэччилэрэ 794,9 тын. салк. субсидия тирдигинэ.

ТЭТТИК СОНУННАР

„ЧАРАН“ АГРОКЛАСТЕРЫ ҮӨРҮҮЛЭЭХТИК АЬЫ

Ахсынны 5 күнүгэр Мутудайга "Чаран" аграрнай кластеры үөрүүлэхтик аһыы ыһтыдьына. 11 оһорор дыз, 5 хотон тутуһун үлөзү киллэриһинэ. Үөрүүлэх даһыпта СР тьа хайааһыстыбатын министриин солбуйааччы Н. С. Адамасыа, СР

правительствотоын тѳѳа хаайыстыбатыгар Департаментын салааачыла А. В. Афанасьева, улуус дѳѳалттын баһылыга А. Т. Ноговицын, инжисектор баһылыктара, о. д. а. кыттыны ылыыр.

СИТИЙИЛЭЭХТИК КЫТЫННЫЛАР

„Чурагчы“ ТХПК Дьюкуускайга „Село — городу“ дигэн аты-эргээн дьаарбыһагыгар кыттыыны ытта. Кооператив боролуускуйага хамаатык атыга барда, икки күн атыгы-ырга быһааннамыт ас-үөл биэр күнүнөн

бүтэргүүлжээ. Агуйлахаачууд
карднуудыраагаа ити элчинсохи
күнөөрөг „Сайсары“ ырынаах
кыпчылыгыг „Идо - 2014“ агуй-эргн-
эн быстагакыгар күүрен эмиз
сигийилэхтик кыпчылар.

САҢА МАССЫНА КЭЛТЭ

„Чурагчы“ ТХПК сага „Тойота-Исудзу“ мааркулаах 5 тонналаах хотодильник-массына атыгыласта. Бу тизхиниэ тоҥ аһы таһыыга,

магальыннары, киоскалары
хаачныйыга үтүлүбэ. Суолпарынан
тэриэтэ уопуттаах, бастыг механнизатора
Герман Ермолаев үтүлүбэ.

БАСТЫҒНАР НАБАРААДАЛАННЫЛАР

Бу күнлөргө нэһиликтэргэ Түбэ хаһайыстыбатын үлэһитэрин күнүн быраһынынныктара ыытыллынылар. Соторутааҕыта Бахсы нэһиликтэр буолбут үөрүүлөх дьаһалта бастылларга кэлүөнэлэринэн анал номинициялар аҕаннылар, кубоктар

туттарылынышлар. Тыя хаһаайыстыбатын бородууккуйатын дэлэтингэ бастыг кордорууларын ийиң, В. В. Местников Ил Түмэн Бодотунай грамотатынаң, У. Н. Местникова Тыя хаһаайыстыбатын министристибетин Махтал суругунин наагараалатанышлар.

Улууспутугар тыа хаһаайыстыбатын үлэлэринэн быһаччы дьарыктанааччыларынан нэһиликтэрбит буолаллар. „Чурапчы“ ТХПК бырабылыанньатын уонна „Саҥа олох“ редакциятын сүбэлэһиилэринэн „Уйгу кыһата“ сыһыарыыга нэһиликтэрбит тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанааччыларын үлэлэрин сырдатыхпыт.

Бүгүңнү сыһыарыыга — Бахсы нэһилиэгэ.

БЫЛААННАРА ЭЛБЭХ, КЭСКИЛЛЭРЭ КИЭН

Бахсы — саха омукка элбэх бичилимнээх дьоннору үүннэрибигэ ытык нэһилиэк. Биллэр билиргалтан сүүһү-ас илгэтэн, мотуостар, соҕуостар саҕана үрүг илгэтэн үрүлүүтүгэ, эмсэ этэ дэлэттэннэ үрдүк көрдөрүүдэххитик үлэлэбигэртэрин салҕан кун бүгүн нэһилтөннөхтө ахсаан өтүгөн улаханнык анчаабакка, сүүһүнү, сылгыны эчирэриннэхтэ үлэллэи-хамсыы олорор улууспутугар биир бастыг үлэлэбигээн биллэллэр.

Хонгуорада 11 час ааһыгыт тийибиһигит үлгүрүн быһааныылар планеркалара буһа турара. Баһыык И. Ф. Барашков кабинеттар нэһилиэк бары тэрилтэлэрин, общественнай тэрилтэлэрин салайкычылара, дьаһыта үлүһтүгөрү үһүс

Бахсыга
1100 ынах суоһу, 361
сылгы баар. Үс сайылык,
арыы сыаа үлэшилэр,
ойтооһуну 141%, үүтү
айым сыллаабы былаанын
109% төлөрдүлэр.

субурба остуолу толору мустаннар
бынаарса, сүбэлэһэ олороллоро. Ити
муннах кинигтэн дыһахта тыа
хаһайыстыбатыгар специалниа М. Д.
Федорованы, „Баһы“ ЖСПК сайаауычта
А. И. Шеломованы кытары кэстэстисибит.

Нэлэлдэх бичгийн тургууль 1100
ынах суеһу (ол ийгтгэг ынара — 459), 361
сылгы (бизгэ — 280) бэлдэр. Быйлыгы
отгоһуһага 1784 тонна быйланнаахтары,
2516 тоннаны толорбугтар. От
хааһыстыбага үчүтэй 27 тонна
зеленкаахтар. Быйыл күһүн „Киров“
быйһынай хаһаайыстыба (сал. В. В.
Местников) салга хотон тутгубут, ЖСПК
салга хотондо көндөйө бүшүт, аны күһүн
үдүрэ нилдэрэхтээхтэр, „Майһа“
быйһынай хаһаайыстыба (сал. А. Я. Егоров)
салга сылгы базата туттар быйланнаах, эти
тутуу рекламанылар сөл түбөһөр, прдзбиһтэ
эппинттиир буюуһаа онгостуһаахтар.
Үгдэллэр бабалара, быйһынаа кигилэ Үгүт
туттарыһа быйһыһа сылгы 352 тонна быйла
аннахтарыһа 386-ны туттаран 109,7
бырыһыһа бусобуттар. „Улан“ сылгы
кооператива 24 хаһаайыстыба сылгытарыһа
түмэр, „Килиг“ кооператив, иһиниһуһыһа
предприниматель В. Н. Слепцов бастыһа

М.Д. Федорова, А.И. Шеломова

үлгээжээрийн буюушлар, элбэх үүгү, элн
содотуохкалышлар, сүөһүлэрин, сыгылы
рын сыллаага элбэтэлэр. Ииннэктин
илемннэй хаһааньыһаалары тэрийлэргэ
үлгээлэр буоланнаахтар. Сүөһүнү элбэтнэг
атын улуустартан атыылаһыага
кэпсэтиннээхтэр. Итиннэхэ үбүнэн
комолуһоллоро буюшлар хамсааһын таһына
этэ дэлэлэр, эрэнэлэр. Сайынын
Наттаабай, Бэс Тумуһах, Томтор
сайылыктарыгар көһөллөр. Итиннэ
мөччирэн элбэх үүгү дэлэтнэг улахан соу-

олзах. Искусственной сизмалзэишгэ А. Д. Макарова, А. В. Тарабукина, М. Д. Федорова курдук уолутнах осеменатордэр үлэшилдэр, кордоруулдэрэ үчүгэй. Үүт собууга ынах маассабай тороолуыз сабаданнаадына муус устарган үлэилэр. Быһыл сайын өрөмүөнүншилтэр, сайа терраса онотторбултар. Сайын куйаас күннүргэ үүтү күннэ ээкилэ тута сымдыбылтар. Хайбабылтар, аны сайын салгыыр быданнаахтар.

БЭЙЭБИТИГЭР ЭРЭЛЛЭЭХПИТ

„Илш“ кооператив (сал. И. И. Тарабукин) ферматыгар сырыттыбыт. Ниставниктара, соңхус саҕана биир ынахтан 3500 кг ыабыт оройуон чемпион билиһинектэ А. Н. Федорова улустарин билиһинектэ:

– Барьта 79 сүрбүүнү кыстатан туруора-
быт. Итингэн 45 ыашыныктаахпыт.
Сүрбүүбүтүн эгизини айлы хотоммутун
кызгэстэн илэбигт. Барьтын бэйзиги
күүспүтүнэн оностобут. Сайын Бэс Тумулах
сайышыкка коһобут. Итинэр алектрөөһүтү
суожа үлэбэ-хамнаска охсуулаах.
Дэриэбинэттэн 5 км тэҥиччи. Уот
кэлэриниигэр көмөлөһүөх буолаллар эрэри,
билигиниигэ хамсана илэиһэр. Чуолкай
көмөлөһөлүөрө буоллар остуолбатын
кэрэнигэ, туруоруута эһин бэйзиги ылыах
этибит. Дойканы туһанабыт. Билигин 20 к
киһиргэр бөтүөннэх соһула сылбар дойканы
үлэстэбигт. 248 тоннаа оттоһобунут. үлөһө-

ний пресс-подборщиктаахлыгтанан
ружоннаахлыгт. 30 гектардаах
бааһиналаахлыгт, 27 тонна зеленканы
ылыабыт. Сүһүлэрбитин искусственной
сизмэлэринигэ киллэрбинант, торүүсү
кэтэһэбит. Хаан буккунуутун таһаарбаака
пэемной сүһүлэри үөскөтүргэ
суоттанабыт. Үн-харчы өгүүнэ кыахытын
ылынна, 2017 сыл сана типовой катон
туттуохлут. Уоксайынан комону кэтэһэ
олорбоох үлэниэбит, бөйбүтүгэр эрэлэ-
хэит, санаабыт санаабытын олоххо
киллэрэргэ дуулулабыт. Үүт тутуллар сыныта
үрдүүргэ буолар үлэниэргэ-хамсыырга, доку-
оттаах буоларга нүтүрүөс ылаһа ээ.

Хотонго сууцгуудын тайлангн курудуклар, сибининьлэр, козалар башлар. Хайвайкаларын сэнээрэ, үөрэ-көтө көрөбүтүтэрттэн сылыктаахха улахан болжомто үөһүтэр сылдылар эбит, туруктара үчүтэй.

А.Н. Федорова (Ханты)

У.Н. Местникова (ортоку), В.В. Местников

„КИРОВ“ БААҢЫНАЙ ХАҢААЙЫСТЫБАҢА

Нэвчилжээ, улууса билэр үчүгэй үлэлэх „Киров“ бааһынай хаһаайыстыба ферматтар тиниэбит. Хаһаайыстыба салайаачыта В. В. Местников дыэттэр сылгыһыт Е. М. Синкевы эбиттэттэ олорор эбит. Кэпсэтиһибит. Бу хаһаайыстыба дыа күрүннүн 2003 сыллаахха тэриллибит. Сүөһү интенигон дьарактаналар. Сага хотон тутубуттар — 50х10 м изэннэк. Араама туруоран, халлобостоон баран иэверынан, изоспанынан бүүрбүттэр. Бэйэлэрэ тилорамалаах буоланнар мас үлэтин кыай-хото тутууттар. 200-тэн тахса тоһонаны бэйэлэрин күүстэринэн оттообуттар, рудоннаабыттар. 100 гектар бааһына аналлыттар. Аны сайын күрүөхөһүннэ ылсымхастаахтар. Сүөһүгэ экин аһылык булар сиилэ, сенэк оттобууттар үлэлтэргэ быланнаахтар. „Биһигин хотоммуттар 70-ча сүөһү турар, иһаагы 36-та ынах. Сайын 114 ынагы тутуһуппут. Бэйэбит сүөһүлэрбит таһынан дуга-барынан дыонтон ыһыһыт. Фермада 2 бостуук, 4 ыланньыксыт, 2 пьэрэй корооччу үлэлтэбиттэрэ. Ыланньыксыт ылаауы хамнаһа 27-28 тыһ., үүт таһаачы 40-ча, бостуук 20-тэн тахса тыһ. солк. аахсыбыттара. Сайын аймахтарбын үлэтиһиптим. Билигин, сүннүгүн, күргэмнэин Уһуяндьын иккээн сылдыабыт. Бу хотонум тутуутун сак сабууан баран күһүн үлэргэ киһилэрбитим. Эһини сага олорор дыа туттар былааннаахтыт. Фермабытын туһарыыта, кэстиниэ эмэ үлэтиһэххит.

Эд, үүт тугуулар саяага
үрхүүртэ буюулар. Бу мөн эрэ
санаам буюултах. Ыччаны
олохсугууга, тый
хаааайыстыбатын
үлэлэринэр, чуолаан сүөлү,
сыгы нигитинэр
чутааһаныга ити улххан
ороллоох буюулар», — диир
хааайын.

Фермада ийэлэригэр көмөлөһөн 2 уон үлэтэх сылыкталара. Хотон иһинэр киирбиппэт ыраас, кэчигүүт. Сүбүлэр туруктаах үчүгэй, бэрт халкутук аһыы тураллара, сорохторо кэбинэ сытталлара.

Дыа, ити курдук, Бахсы үлүлүг дьонно-сартыга тыа калайыстыбегын сайыноорына бойотурун кылааттарын кирилээрэ, тыа сирин дьонун сурун дьарыгын — сүөхүтү, сыгытны итиннэ таһаарылаахтык үлүлүгүгүсү олохтор.

Сыңарыны батымкытз Алексей СЛЕПЧОВ.